

Aan de slag met samen spelen

Het VN-Verdrag Handicap in jouw gemeente

Inhoud

Leeswijzer

Leeswijzer door de bendeleider

1. Inleiding

Inleiding door Rick Brink

- 1.1 Het recht op samen spelen
- 1.2 Samen spelen aan de basis van de inclusieve samenleving
- 1.3 Een kind met een vriendje kan de hele wereld aan
- 1.4 De stand van samen spelen
- 1.5 Werk aan de winkel

2. Samen spelen

- 2.1 Door welke bril kijk jij naar spelen?
- 2.2 Tijd voor de samenspeelbril!
- 2.3 100% welkom
- 2.4 70% toegankelijk
- 2.5 50% bespeelbaar
- 2.6 Invloed op de sterkte van de samenspeelbril
- 2.7 Welke sociale drempels zijn er?
- 2.8 Hoe overwin je de sociale drempels?
- 2.9 De gemeentelijke en de lokale fanclub
- 2.10 Verder kennis vergaren met de samenspeelbril op de neus

3

5

8

9

11

12

13

15

16

18

20

21

23

24

25

28

29

30

31

32

3. Basisrichtlijnen en tips

3.1 Basisrichtlijnen voor fysiek ontwerp

3.1.1 Wie heeft wat nodig?

3.1.2 Speel top 3

3.1.3 Tips bij de keuze van toestellen en speelaanleidingen

3.1.4 Vergeet de losse materialen niet

3.2 Tips voor sociaal ontwerp

4. Routekaart samen spelen

4.1 Stap 1: Vergaar kennis

4.2 Stap 2: Agendeer het thema

4.3 Stap 3: Vorm een team

4.4 Stap 4: Bepaal samen de koers

4.5 Stap 5: Borg de inzet, vier resultaten en werk aan doorontwikkeling

5. Hulp & Dankwoord

5.1 Hulp

5.2 Dankwoord

Colofon

34

36

37

40

41

43

44

46

48

49

51

53

54

56

58

61

63

Leeswijzer

Foto: Stichting ZET/ Tessa Spaaij

In de soms taaie onderwerpen van gemeenten is Samen Spelen een echt leuk thema! Een lach op het gezicht van een kind toveren. Wie wil dat nou niet? En laat dat nu net het doel zijn van het proces waar je op het punt staat in te duiken.

En niet zomaar een lach, we bedoelen zo'n echte stralende samenbuitenspeellach.

Zoals die van Koen en mij.

Leeswijzer door de benedeleider

Deze publicatie gaat je helpen om dat voor elkaar te krijgen. Hier vind je alle ingrediënten die je nodig hebt om samen spelen in jouw gemeente op poten te zetten. Ingrediënten die door de Speeltuimbende en gemeenten, zoals die van jou, zijn verzameld en zijn ingevuld. Wedden dat er straks bij jou ook een lach op je gezicht komt?!

Deze publicatie is geen encyclopedie "samen spelen". Het wil niet van jou een inhoudelijk kennisexpert maken maar wél voldoende kennis en handvaten geven om samen met (ervarings) deskundigen goed en inclusief samenspeelbeleid neer te zetten en uit te voeren. Als onderdeel van de Lokale Inclusie Agenda (LIA) in jouw gemeente.

Kennis, tips en ervaringen in deze bundel richten zich op samen spelen voor kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar en kinderen met een achterstand en/of verstandelijke beperking. Dus eigenlijk over iedereen.

Want als een speelplek toegankelijk en bespeelbaar is voor kinderen in een rolstoel of met een groot lijf dan is die dat ook voor wandelwagens, rollators, scootmobiles, een visuele beperking, gedragsbeperking en grote mensen die zin hebben om te gaan schommelen.

Het is dus vooral een praktische publicatie met ruimte voor notities, geen blauwdruk. Je zult zelf moeten zoeken, struinen en spelen! Immers, iedere gemeente en speelplek is anders en het onderwerp samen spelen kun je vanuit veel verschillende kanten aanvlagen. Daar komt bij dat we eigenlijk allemaal pas aan het begin staan van samen spelen. Iedereen die met het onderwerp aan de slag gaat komt vroeg of laat op onbekend terrein en zal zelf een weg moeten vinden en oplossingen bedenken. Stuit jij op zo'n witte vlek op de kaart van samen spelen? Laat het ons weten. Zo leren we samen en daar kan die lach van Koen alleen maar breder van worden.

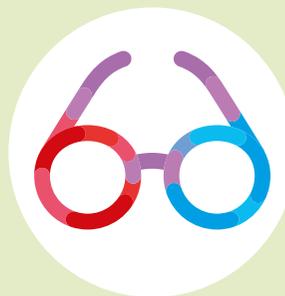
De informatie in deze publicatie is gebaseerd op de ruime ervaring van de Speeltuinbende, bijeenkomsten met koplopers, excursies met wethouders, aangevuld met interviews met ambtenaren, kinderen, ouders, onderzoekers en ontwerpers. De volledige lijst van personen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze publicatie plus verwijzingen naar websites en literatuur vind je in

Veel samen speel plezier!

Ilse van der Put

Bendeleider van de Speeltuinbende

Ps: Naast een tekst staat soms dit teken. Dit zijn vragen die bestuurders, ambtenaren en bewoners stellen over dat aspect van samen spelen. Zeg maar de FAQ's (Frequently Asked Questions) van samen spelen.

1. Inleiding

Inleiding

door Rick Brink

Ik ben op een 'normale' school opgegroeid, met 'normale' vriendjes. Dat heeft mij ten goede gevormd. Van jongs af aan hoor ik er bij, doe ik mee. Dat is ontzettend belangrijk, voor iedereen, maar speciaal ook voor mensen met een beperking. Want in onze maatschappij wordt je zo snel aan de kant gezet als je een beperking hebt. Je hebt zelfvertrouwen nodig als je daar tegen in opstand wilt komen.

Bovendien speel je niet alleen. Mijn vriendjes van toen zijn opgegroeid tot volwassenen die het heel normaal vinden dat sommige mensen net iets anders zijn. Dat die misschien niet kunnen zien, of fysiek niet alles kunnen doen. Dat merk ik ook aan mijn nichtje. Zij is dankzij mij natuurlijk gewend aan mensen met een beperking. Daardoor rende zij op het schoolplein ook op haar nieuwe klasgenootje af en riep: 'tikkie, jij bent 'm!' Ineens deed ook dat nieuwe klasgenootje gewoon mee in de klas.

Het veranderen van een mindset begint bij de jongste generatie. Ik wil dat kinderen, met en zonder beperking, samen spelen, samen les krijgen, samen sporten, samen plezier maken. Zodat kinderen zich ervan bewust worden dat sommige een beperking hebben en andere niet. Een inclusieve start is de basis voor de rest van je leven.

Daarom is 'een inclusieve start' één van de drie speerpunten waar ik mij gedurende mijn ministerschap voor inzet. Ik wil dat kinderen overal samen kunnen spelen. Want alleen dan geef je alle kinderen een sterke start.

Rick Brink

Minister van Gehandicaptenzaken

'Luister naar kinderen!'

Milou (12 jaar)
Bergeijk

Ik ben blij dat er in mijn gemeente een kinderraad is en dat mijn gemeente eraan gedacht heeft dat er ook kinderen zoals ik, met een handicap, naar scholen buiten de gemeente Bergeijk gaan. Daarom zit ik nu in de kinderraad en heb ik het over samen spelen.

Het is belangrijk om samen spelen niet te zien als één van de manieren om een speelplek te maken. Dat het in het rijtje natuurspeelplek, skateplek, peuterplek komt. Dat is het niet. Ik wil niet één speelplek in Bergeijk waar kinderen met

een handicap kunnen spelen. Ik wil dat ik overal kan spelen. Precies wat het VN-Verdrag Handicap zegt. Dat straks alle kinderen in Bergeijk of ze nu een handicap hebben of niet in hun eigen dorp en buurt gewoon buiten kunnen spelen, elkaar kunnen ontmoeten. Elkaar ontmoeten en vrienden maken is het allerbelangrijkst. Ik ga naar buiten omdat ik mijn vrienden wil ontmoeten. Toen ik klein was om samen te spelen nu ik groter ben om lekker samen te chillen. Dat moeten alle kinderen kunnen doen!'

1.1

Het recht op samen spelen

Kinderrechtenverdrag

Op 20 november 1989 namen de Verenigde Naties het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind aan. In dit Kinderrechtenverdrag staan 54 artikelen met afspraken over de rechten van kinderen en jongeren tot 18 jaar. **Artikel 23** gaat specifiek over rechten van kinderen en jongeren met een handicap. Daarin staat dat alle kinderrechten onverkort ook gelden voor kinderen met een handicap. Bijna alle landen in de wereld hebben het Kinderrechtenverdrag ondertekend. Nederland ook, in 1995.

VN-Verdrag Handicap

Op 14 juli 2016 heeft Nederland het VN verdrag Handicap geratificeerd. Dit VN-Verdrag scheidt geen nieuwe mensenrechten. Het benadrukt dat mensenrechten gelden voor iedereen, dus ook voor mensen, volwassenen én kinderen, met een beperking. En dat de drempels die zij ervaren om net als anderen mee te doen in de samenleving, moeten worden geslecht.

Om welke rechten voor kinderen gaat het:

- Gelijke behandeling
- Gelijke toegang
- Inclusief onderwijs
- Eigen mening en participatie
- Behoorlijke levensstandaard
- Opgroeien in gezinsverband (familie)
- Bescherming tegen mishandeling en geweld
- Spel en ontspanning

1.2 Samen spelen aan de basis van de inclusieve samenleving

Is het kinderen met een handicap of kinderen met een beperking of gehandicapte kinderen?

Kinderen met een handicap zijn niet hun handicap. Zij zijn op de eerste plaats kind. Daarom is een correcte en respectvolle term kind met een handicap of kind met een beperking.

Kinderen met een handicap hebben dus maar liefst twee VN verdragen waarin hun rechten expliciet beschreven staan. Of eigenlijk drie als je de universele rechten van de mens óók meeneemt.

Al deze kinderen-rechten hebben in Nederland gelukkig de aandacht. Maar niet allemaal in gelijke maten. Het recht op (buiten)spelen en vooral samen met kinderen die geen handicap hebben, blijkt een onderbelicht recht. Wie denkt dat in Nederland ieder kind buiten kan spelen heeft het mis. In de meeste Nederlandse gemeenten is geen speelplek waar kinderen met en zonder handicap samen kunnen spelen. Niet buiten kunnen spelen met andere kinderen in de buurt betekent voor een kind niet goed kunnen opgroeien.

Voor een gezonde ontwikkeling is het belangrijk dat kinderen iedere dag buiten kunnen spelen. Spelen draagt bij aan goede sociale vaardigheden, probleemoplossend vermogen, zelfcontrole, motorische vaardigheid en creativiteit. Vaardigheden die je niet leert uit schoolboeken maar op een speelplek. Niet buiten kunnen spelen betekent ook dat kinderen met en zonder handicap elkaar niet vanzelfsprekend ontmoeten, dat ze ieder in hun eigen wereld opgroeien, geen vriendschappen kunnen sluiten en dat ze essentiële vaardigheden om te leven en werken in een inclusieve maatschappij niet vanaf het prille begin meekrijgen.

In een onderzoek van koepelorganisatie Ieder(in) geeft 85 procent van de kinderen die speciaal onderwijs volgen aan dat ze géén vriendjes in de eigen buurt hebben. Na schooltijd, in de weekenden hebben ze niemand om mee te spelen.

1.3 Een kind met een vriendje kan de hele wereld aan

De speciale voorzieningen voor kinderen met een handicap – hoe goed bedoeld ook- scheppen een afstand tussen kinderen met en zonder handicap.

Zo missen kinderen met een handicap de ervaringen er vanzelfsprekend bij te horen en gewaardeerd te worden om wie ze zijn. Willen we een inclusieve maatschappij dan moeten we de kinderen niet vergeten. We moeten zorgen dat kinderen met en zonder handicap elkaar van jongs af aan ontmoeten en samen spelen. Zo leggen we een duurzame basis voor de inclusieve maatschappij en voeden we kinderen op die later als ze volwassen zijn aan ons vragen "Was dat echt zo dat jullie elkaar niet tegenkwamen op straat, niet samen speelden en niet samen naar school gingen?" Samen spelen gaat dus om alle kinderen.

Over welke handicaps hebben we het?

Over alle handicaps omdat we het over alle kinderen hebben. Samen spelen gaat niet uit van de handicap maar van de wil van ieder kind om te spelen en mee te spelen. Dat neemt niet weg dat om samen spelen voor elkaar te krijgen er voor sommige kinderen extra fysieke aanpassingen en sociale inspanningen nodig zijn om hen de kans te geven gewoon mee te kunnen spelen. Wat die extra aanpassingen en inspanningen zijn lees je in deze publicatie.

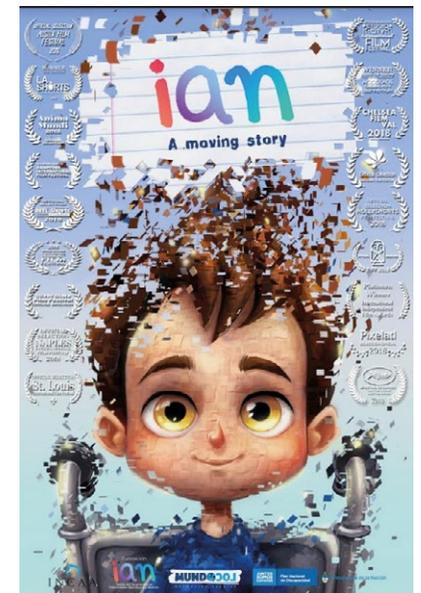

Dus een hoekje in de speeltuin speciaal voor kinderen met een handicap is niet samen spelen?

Inderdaad. Een hoekje in een speeltuin speciaal voor kinderen met een handicap maakt hen weer tot een uitzondering en maakt het voor hen en de andere kinderen lastig elkaar te ontmoeten. En elkaar ontmoeten, daar draait het nu net om.

Inclusie, het gaat dus om alle kinderen. En ja, in het filmpje van Ian maken de andere kinderen de grootste verandering door. De speeltuin blijft het zelfde en Ian eigenlijk ook.

1.4

De stand van samen spelen

1902
De 1e speeltuin in Amsterdam

1938
Nederland heeft een lange traditie als het om spelen gaat. Homo Ludens, de spelende mens van Johan Huizinga is een boek van Nederlandse bodem.

2010
NSGK richt de Speeltuinbende op. Een testteam van kinderen met en zonder handicap en hun ouders/verzorgers. Het team test speeltuinen, laat zien dat samen spelen gewoon kan en geven feedback aan eigenaren, beheerders en ontwerpers van speelplekken.

1996
Het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS) werd van kracht in Nederland

1997
Toegankelijkheid en bespeelbaarheid werd niet opgenomen in de WAS. NUSO zag dit en publiceerde Het Wenkenblad, richtlijnen voor integraal toegankelijke speelvoorzieningen.

2007
De herziene versie geldt nog steeds als de richtlijn voor het toegankelijk maken van speelvoorzieningen

2015
De 25^e samenspeeltuin, 't Kwekkeltje in Rosmalen, is een feit. Speeltuinbende, NSGK, NUSO en Speeltuinwerk Limburg hebben samen met de vrijwilligers van de speeltuinen ervoor gezorgd dat 25 beheerde speeltuinen door heel Nederland samenspeeltuinen zijn geworden.

NSGK Nederlandse Stichting van het Gehandicapte Kind
NUSO Nederlandse Unie van Speeltuinorganisaties

Verwacht...
Binnenkort verschijnt een geheel herziene digitale versie. Het Wenkenblad heeft veel ontwerpers en beheerders geïnspireerd om speelplekken toegankelijk te maken.

1.5 Werk aan de winkel

Anno 2019 zijn we er nog niet. Het is nog steeds niet de norm dat speelplekken samenspeelplekken zijn, dat kinderen met een handicap vanzelfsprekend buiten spelen en kinderen met en zonder handicap elkaar ontmoeten en vriendschap sluiten. Bij aanleg en renovatie van speelplekken is toegankelijkheid nog steeds een keuze en ligt de focus vooral op de fysieke kant van spelen. Veel minder op de sociale kant. Een nieuwe impuls is nodig.

Die impuls is er nu via het VN-Verdrag Handicap. Met de ratificatie van het VN-Verdrag Handicap in 2016 zijn gemeenten verplicht om in een periodiek plan aan te geven hoe zij uitvoering geven aan het VN-Verdrag. Een zogenoemde **Lokale Inclusie Agenda**. Samen spelen is onderdeel van de LIA. Er wordt naar spelen gekeken vanuit de sociale hoek. Als alle gemeenten in Nederland een LIA opstellen én uitvoeren komt samen spelen overal op de agenda.

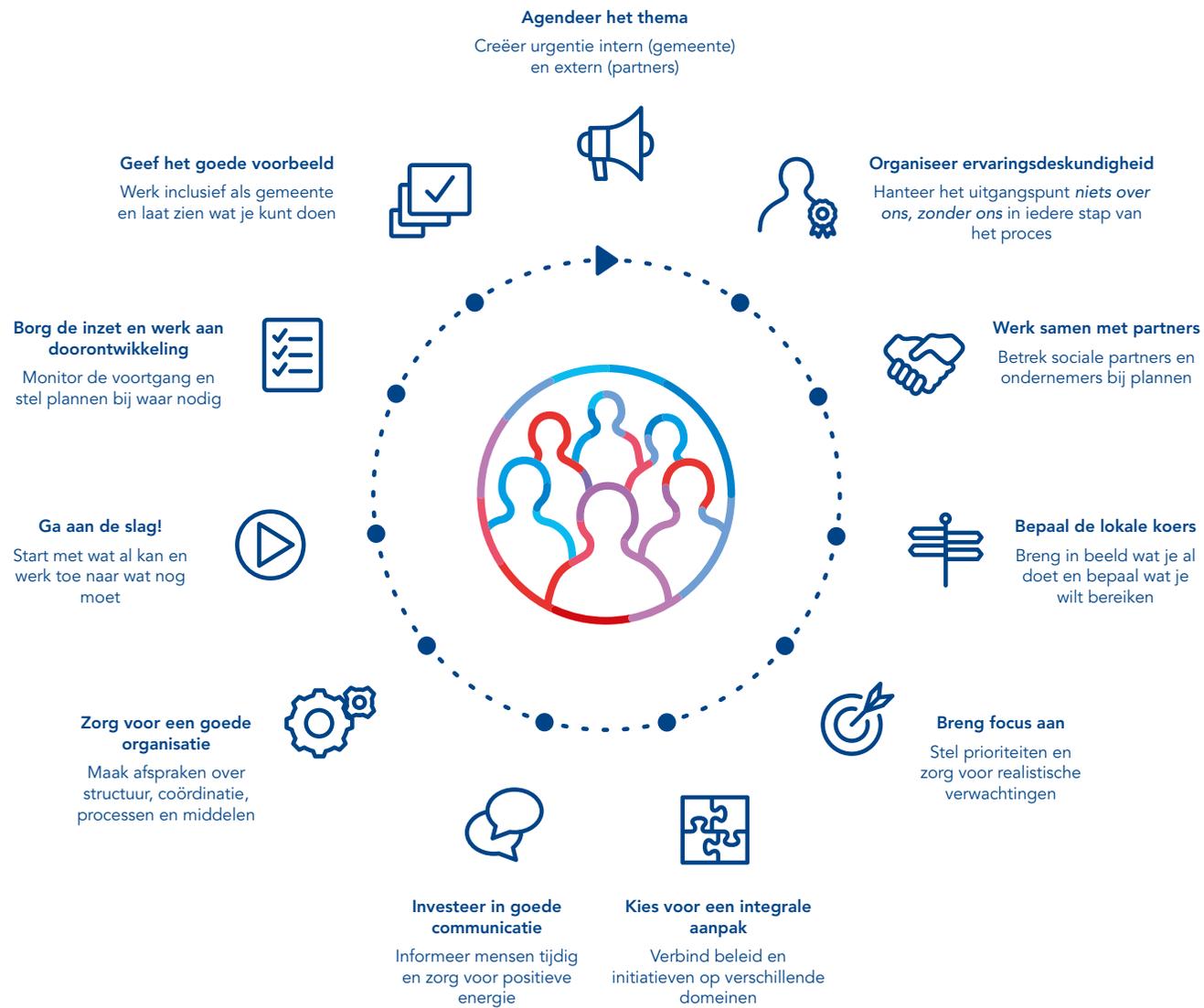
Hebben we het dus steeds over kinderen in een rolstoel?

Een kind met een rolstoel of rollator heeft zichtbaar een handicap. Veel handicaps zoals slecht zien of horen, een verstandelijke beperking of vormen van autisme zijn niet zichtbaar. Speelplezier is wél zichtbaar.

De handreiking van de VNG
Samen met gemeenten en hun ervaringsdeskundigen ontwikkelde de VNG een handreiking voor de Lokale Inclusie Agenda. De handreiking bestaat uit twee onderdelen: de index (wat staat er in een Lokale Inclusie Agenda) en de routekaart (hoe kom je tot een Lokale Inclusie Agenda).

Deze handreiking staat boordevol inspiratie en goede voorbeelden van gemeenten die al aan de slag zijn met inclusie. Ook vind je er verwijzingen naar partijen die jou kunnen helpen bij de verschillende onderdelen en stappen.

2. Samen spelen

Basiskennis van samen spelen

In dit hoofdstuk leer je op een andere manier te kijken naar spelen en speelplekken. Om dit te ervaren beginnen we met een opdracht.

2.1 Door welke bril kijk jij naar spelen?

OPDRACHT

Twee vragen aan jezelf en collega's

Vraag 1: Toen je 7-9 jaar was, wat deed je het liefst als je buiten speelde?

Vraag 2: Heb je wel eens buiten gespeeld met een kind met een handicap?

Of was je zelf een kind met een handicap?

Schrijf de antwoorden op en noteer ook de leeftijden (om en nabij) en of je collega in een dorp of stad is opgegroeid. Man of vrouw kun je ook noteren. Wat valt je op aan de antwoorden?

Toelichting

Deze opdracht is vaak een onderdeel van workshops van de Speel-
tuinbende. Wat in die workshops opvalt is dat mensen met én zonder
handicap het leuk vinden om over hun lievelingsspel van vroeger te
praten én het te horen van anderen. Dat de wethouder graag in bomen
klom of de griffier het liefst verstopperkje speelde. Iedereen heeft als
kind gespeeld. Daarmee zijn we allemaal ervaringsdeskundigen. Dat kun
je van sport en kunst niet altijd zeggen.

Maar, de antwoorden blijken per generatie flink te verschillen. De
favoriete buitenspeelspellen van de oudere generatie (kind in de jaren
50-60-70) zijn: spelen in het bos en hutten bouwen op het landje. De
generatie kind in de jaren 80-90-00 speelde dichterbij huis en vaker op
een speelplek. De speelplek was de plek waar je vriendjes trof en waar
het spelen begon.

Speeltoestellen werden door alle generaties met of zonder handicap
nauwelijks genoemd. Het type plek, vriendjes en samen spelen wel. Ook
valt vaak op dat de ervaring die mensen hebben met buiten spelen voor
kinderen met een handicap niet groot is. De meeste mensen hebben
nooit gespeeld met een kind met een handicap. Ook ontwerpers niet.

Uit bovenstaande kunnen we nog wat opmaken. Als we over buiten-
spelen praten hebben we het over de plek waar we speelden, het
type spel en of we dat samen of alleen deden. Vaak met een heel
verhaal erbij. Met andere woorden, buiten spelen heeft voor de speler
een fysieke én een sociale kant. De twee kanten zijn voor mensen die
over spelen praten onlosmakelijk met elkaar verbonden. Logisch toch?
In de praktijk blijkt dat toch niet zo logisch. Veel gemeentes en andere
speelplekeigenaren kijken naar spelen door een technisch- fysieke bril:
aanleg, beheer onderhoud. Het sociale aspect van spelen kennen ze
wel maar krijgt veel minder aandacht. Hierdoor kunnen speelplekken
ontstaan die niet goed functioneren en soms zelf spelen en vooral spe-
len voor kinderen met een handicap tegenwerken.

2.2

Tijd voor de samenspeelbril!

De samenspeelbril heeft twee verschillende glazen

Door het ene glas zie je de **technisch- fysieke kant** van spelen (het speellandschap, speeltoestellen, speelaanleidingen). Door het andere glas de **sociale kant** (de sociale omgeving, sfeer, de spelers, het spel). Als je door beide glazen tegelijk kijkt, zie je de samenspeel kansen en belemmeringen van speelplekken.

De glazen hebben ook een bepaalde sterkte, er staan cijfers op: **100-70-50**. Deze cijfers weerspiegelen de stelregels of definitie die de Speeltuinbende hanteert voor samenspeelplekken en samen spelen.

'Als ik met mijn kind op een speelplek kom die goed toegankelijk is maar waar mijn kind wordt gepest, kom ik er nooit meer terug. Kom ik op een plek die niet zo toegankelijk is maar waar we ons welkom voelen, dan komen we terug. Want dan wil iedereen dat mijn kind mee kan spelen en dan gebeurt dat dus ook.'

Paulien Wansink - Gudde, lid van de Speeltuinbende van het eerste uur en moeder van Luna en Tim

OPDRACHT

Kijk naar de foto van de lachende Rinze en zijn vrienden.

Beantwoord de volgende vragen:

1. Hoeveel kinderen met een handicap zie je?
2. Hoe komt Rinze aan die gaten in zijn broek?
3. Hoeveel kinderen op de foto hebben plezier?
4. Wie zijn ervoor nodig om dit plezier voor elkaar te krijgen?

NOTITIES

DE ANTWOORDEN

1. Hoeveel kinderen met een handicap zie je?

Dat weet je niet! Of een kind een handicap heeft is niet altijd te zien en het kan zomaar zijn dat het kind in de rolstoel aan de eigenaar heeft

gevraagd of hij ook even mocht proberen... Hoe cool is het om in een rolstoel heel hard te draaien? Dat wil iedereen wel uitproberen.

2. Hoe komt Rinze aan die gaten in zijn broek?

Rinze kan ook uit zijn rolstoel en dan knuip hij. Bij de Speeltuinbende stimuleren we iedereen om met z'n eigen lijf de wereld te ontdekken.

Dus als het even kan uit de rolstoel en in het zand, gras, modder en water. En tja, dan krijg je gaten in je broek en wordt je vies.

3. Hoeveel kinderen op de foto hebben plezier?

Allemaal en daar gaat het om.

4. Wie zijn ervoor nodig om dit plezier voor elkaar te krijgen?

Daar gaat de rest van deze inspiratiebundel over...

2.3

100% welkom

Het getal 100 staat voor 100% welkom

Een speelplek waar je je 100% welkom voelt is een plek waar je je thuis voelt en graag komt. Zoals in de quote van Paulien staat, als we ons niet welkom voelen komen we niet terug. Je welkom voelen staat aan de basis van samen spelen.

Kan een grasveld een samen- speelplek zijn?

Dat kan! Stel je staat met een aantal mensen op een grasveld en één iemand zegt 'dit is een inclusief grasveld!' En de anderen roepen 'JA!'. Dan is dat grasveld inclusief. Komt er nu iemand aan die ook het grasveld op wil maar dat niet kan, dan is dat niet het probleem van die persoon maar van iedereen. Samen gaan ze er voor zorgen dat ook deze persoon het grasveld op kan. Dan zal de nieuweling zeggen. 'Fijn dat jullie me geholpen hebben maar het zou fijn zijn als ik het alleen kon!' En dan gaat iedereen bedenken hoe het grasveld beter toegankelijk kan worden zodat iedereen zo veel mogelijk op eigen kracht het grasveld op kan.

2.4 70% toegankelijk

Het getal 70 staat voor 70% toegankelijk

Op een samenspeelplek zijn 70% van de speelaanleidingen bereikbaar voor iedereen. Dit getal is meetbaar want het gaat over paden, ondergronden, zichtbaarheid, vindbaarheid en veiligheid. Kijkend door de samenspeelbril zie je waar een rolstoel makkelijk kan komen en waar wellicht niet en valt het je op dat er geleide lijnen zijn of niet. In hoofdstuk 3 handvaten voor aanleg en beheer van samenspeelplekken.

Waarom staat er 70 en geen 100?

Er staat geen 100 omdat dat het over spelen gaat. Voor het gros van de kinderen zal een speelplek 100% toegankelijk zijn. Voor een kleinere groep in eerste instantie niet. Let wel in eerste instantie. Een goede samenspeelplek zal kinderen en volwassenen prikkelen om ook die 30% samen met andere te gaan ontdekken. Kinderen die niet zelfstandig kunnen zitten blijken dan toch op een tak te kunnen wiebelen, een kind in een rolstoel kan wél met hulp van anderen op een vlot en een ouder van een kind met autisme ziet haar zoon ineens samen met een ander kind water pompen... Meer stoere grensverleggende verhalen? Kijk op de social media van de Speeltuinbende en op OERRR.

2.5

50% bespeelbaar

Het getal 50 staat voor 50% van de speelaanleidingen bespeelbaar voor ieder kind

Dit getal is in tegenstelling tot de andere twee getallen niet zomaar meetbaar. Immers of een speelaanleiding bespeelbaar is voor een kind hangt af van heel veel verschillende factoren:

- De leeftijd van het kind. Voor een kind van 4 zijn speelaanleidingen voor grotere kinderen meestal niet bespeelbaar.
- Of een kind voor de eerste keer of de 1000ste keer op de speelplek is
- Of een kind alleen of samen met een vriendje is
- Of een kind ouders/begeleiders heeft die zeggen "pas op, kijk uit en zou je dat nu wel doen..." of juist "ga maar, probeer maar, je kunt het zelf..."
- De interesses van een kind
- De speelervaring van het kind
- De houding van volwassenen
- De houding van de andere kinderen
- De handicap van een kind

Betekent toegankelijkheid bij een station hetzelfde als bij een speeltuin?

Nee! Bij een station wil je dat iedereen bij elk perron kan komen en de trein kan nemen. Ook bij perron 18. Het is onbestaanbaar dat de NS tegen een bezoeker zegt 'Mevrouw, sorry, als u goed oefent kunt u ook bij perron 18 komen...'. Op een speeltuin willen we dat juist tegen ieder kind kunnen zeggen! Op een goede speelplek kunnen alle kinderen groeien. Hoe vaker een kind er speelt hoe bespeelbaarder de speelplek wordt ongeacht handicap.

OPDRACHT

Kijk eens naar dit speeltoestel. Wat zie je? Is het volgens jou een toestel dat speelplezier biedt aan alle kinderen?

De glijbaan is een olifant ...
Op het eerste gezicht zie je een glijbaan. Je kunt glijden, klimmen en er onder zitten. Een kind dat niet kan klimmen kan niet glijden, score > 0% Zet nu je samenspeelbril op en luister naar de juf die zegt 'De glijbaan is een olifant, we gaan hem samen wassen, wie doet er mee?' En voor je het weet heb je "JA" gegild. Ja, ik doe mee want ineens is die wat suffe glijbaan een geweldige samenspeelplezier geworden ... voor iedereen. Score 100%!

HET ANTWOORD

Er zijn ook kinderen die alleen willen spelen, dat moet toch ook kunnen?

Natuurlijk! Op een samenspeelplek kunnen alle kinderen zelf bepalen hoe en met wie ze willen spelen. Alleen of met andere kinderen samen. Op gewone speelplekken is dat nu vaak voor kinderen met een handicap niet het geval. De keuze is al voor hen door inrichting en ontwerp gemaakt. Ze kunnen niet meespelen of, als ze geluk hebben op bepaalde stukken en met bepaalde speeltoestellen. Niks vrije keuze.

Wat is het verschil tussen een rolstoel en skates?

We vroegen het aan een volwassene en die zei: een rolstoel is een hulpmiddel, skates zijn om mee te spelen. We vroegen het aan een kind en die zei: met allebei kun je rijden. Met skates val je makkelijker, dat is moeilijker om mee te rijden.

Beide antwoorden zijn goed. Een rolstoel is een hulpmiddel én speelgoed. Zie je op deze foto's een bijna ongeluk of zie je kinderen met én zonder handicap die aan het spelen zijn en grenzen opzoeken?

2.6

Invloed op de sterkte van de samenspeelbril

In de vorige paragraaf hebben we geleerd dat de cijfers in de samenspeelbril niet absoluut zijn. Allerlei factoren maken of een kind tot spelen komt of niet. Twee kinderen met precies dezelfde handicap kunnen een speelplek vanwege sociale drempels totaal verschillend ervaren. Het is van belang te weten welke sociale drempels kinderen en Wouders moeten overwinnen om buiten te kunnen spelen.

We hebben een prachtige toegankelijke speeltuin aangelegd. Helaas zien we er zelden een kind met een handicap.

Helaas horen we deze uitspraak vaak. Hoe komt dat nou? Natuurlijk omdat niet alle handicaps zichtbaar zijn maar ook omdat de eigenaar/beheerder van deze speelplek waarschijnlijk vooral energie heeft gestoken in aanleg en beheer en niet in het sociale aspect van samenspelen. Ouders die geen ervaring hebben met buitenspelen met hun kind hebben ondersteuning nodig om de eerste stap te gaan zetten. Een artikelje in de krant over de nieuwe samenspeelplek is niet genoeg om hen over de streep te trekken.

Wij organiseren altijd kinderinspraak als we speelplekken gaan renoveren of als er een nieuwe speelplek komt. Daar komen eigenlijk nooit kinderen met een handicap.

Zie in deze paragraaf de redenen die ouders aangeven waarom hun kind niet buiten speelt. Betrek zorgprofessionals zoals fysio- en ergotherapeuten, leerkrachten van speciaal onderwijs en WW kinderartsen bij de kinderinspraak. Vraag hen ouders te attenderen op de inspraak.

2.7 Welke sociale drempels zijn er?

Zand onder een speeltoestel maakt dat een kind in een rolstoel er niet kan komen. Dat snapt iedereen. Sociale drempels zijn veel minder zichtbaar. In dit hoofdstuk geven ouders zelf aan tegen welke drempels zij en hun kinderen aan lopen als het gaat om buitenspelen in de eigen buurt of wijk.

'Pas toen mijn zoon zes was zijn we voor het eerst naar een speeltuin gegaan. Daarvoor was het niet in me opgekomen om met mijn zoon in zijn rolstoel naar een speelplek te gaan. Ik ging ervanuit dat hij daar niks zou kunnen. Dat bleek niet zo te zijn. Hij vond het hartstikke leuk! Vanaf zijn geboorte hebben wij heel veel contact met kinderartsen en therapeuten. Nooit heeft iemand van die professionals gevraagd mijn zoon ook buiten speelt. Het ging altijd over zijn handicap en oefeningen, nooit over spelen. Raar eigenlijk, de zin in spelen van mijn kind is niet gehandicapt!'

'Niet meer naar het consultatiebureau gaan betekent ook dat ik de andere moeders van de zwangerschapsgym niet meer tegenkwam. Spontane ontmoetingen worden zeldzamer. Onze kinderen groeien niet samen in de zandbak op.'

'Andere kinderen vinden mijn dochter raar. Ze kennen haar niet. Ze heeft in de straat geen vriendjes. Ik wou dat dat wel zo was maar weet niet wat ik daar aan kan doen.'

'Laatst ontving ik een uitnodiging om naar een participatieavond te komen rond de herinrichting van het speelplekje bij ons in de wijk. Ik wilde er wel naar toe maar ben toch niet gegaan. Ik voelde me niet zeker genoeg. Ben ik natuurlijk weer die enige moeder met een kind met een handicap.'

'Als je kind een handicap heeft ga je niet langer naar het consultatiebureau maar naar de kinderarts. Vragen over buitenspelen komen zelden aanbod, alle aandacht gaat naar de aandoening van het kind.'

'Ik zou niet weten wanneer ik met hem naar de speelplek kan. Onze hele week is vol met school, therapie, administratief gedoe en sport. En alleen kan niet. Met een vriendje zou wel kunnen, maar ja, die heeft ie niet in de straat.'

'Soms gaan we naar een echte speeltuin. Er is daar altijd wel iemand die mij kan helpen om mijn dochter ergens in of uit te tillen. Heel fijn. Zonder hulp kan ik haar niet tillen. Bijna alle moeders die ik ken hebben net als ik last van hun rug door al dat tillen...'

2.8 Hoe overwin je de sociale drempels?

Ouders geven zelf aan wie hen die support en ondersteuning zou kunnen bieden.

Foto: Natuurmonumenten/Andries de la Lande Cremers.

- Zorgprofessionals (zoals fysiotherapeuten, kinderartsen) met kennis van buitenspelen
'Wat zou het gaaf zijn als de therapeut van mijn kind eens mee komt naar de speeltuin en ons wat tips geeft.'
 - Contact met andere ouders die ook een kind met een Handicap hebben
'Samen met andere ouders naar een bijeenkomst gaan zou ik wel doen maar ik ken hier in de wijk geen andere ouders.'
 - Betrokken buurtbewoners
'Mijn buurvrouw heeft contact gezocht met de gemeente. Zo fijn, hoef ik dat niet ook nog te doen.'
 - Inclusieve School in de wijk
'Als mijn kind naar de school in de wijk zou kunnen, al was het maar één dag per week, had hij vast wél vriendjes.'
'Als er vanzelfsprekend kinderen met
- een handicap op de school van mijn kinderen zijn, is omgaan met elkaar een vanzelfsprekend onderdeel van hun opvoeding.'*
- Buurtsportcoaches/jeugdwerk
'Ik weet dat op het speelplekje in mijn wijk activiteiten zijn voor kinderen. Ik zou het geweldig vinden als mijn dochter daar ook aan mee kan doen. Geen idee of dat kan.'
 - Benaderbare gemeente met kennis van spelen
'Als de WMO ambtenaar waar ik vaak contact mee heb nu ook eens wist hoe het zit met de speelplekken en spelen in onze wijk..'
'Als ik artikelen of brieven over spelen lees heb ik nooit het idee dat het ook over mijn gezin en mijn kind gaat. Het zou fijn zijn als de gemeente in die artikelen en brieven aangeeft dat het ook voor kinderen met een handicap is.'

2.9

De gemeentelijke en de lokale fanclub

De opsomming in paragraaf 2.8 draait om support, ondersteuning, en communicatie. Voor een individueel gezin, voor ouders met een kind met een handicap als groep en voor ouders van kinderen zonder handicap. Waar deze gezinnen behoefte aan hebben is een ondersteunende **fanclub**.

De Speeltuinbende spreekt over een fanclub omdat dat woord precies uitdrukt wat bedoeld wordt; Een club van mensen, volwassenen én kinderen die fan zijn van samenspelen. Ambtelijk jargon zal zeggen; dat zijn de stakeholders.

JE HEBT TWEE VERSCHILLENDE FANCLUBS NODIG:

De **gemeentelijke fanclub**; met daarin vooral mensen en organisaties die samen het samenspeelbeleid vormgeven, de uitvoering stimuleren en monitoren.

De **lokale fanclub** rond een speelplek; deze groep bestaat uit bewoners, scholen, ondernemers en professionals zoals wijkbeheerder en zorgverleners die actief zijn in de buurt.

Openbare SamenSpeeltuin Fort Drakensteijn in Schiedam heeft een fanclub "vrienden van het Beatrixpark Schiedam". De vrienden ondersteunen de speeltuin in het Beatrixpark op allerlei manieren. Ze werven fondsen en organiseren regelmatig samenspeelmiddagen zodat kinderen met en zonder handicap uit Schiedam elkaar in de speeltuin kunnen ontmoeten en samen spelen.

In **Zutphen** is **stichting Spoenk** actief www.stichtingspoenk.nl. Spoenk is een club van ouders met een kind met een handicap. In Zutphen konden ze tot voorkort nergens spelen. De gemeente Zutphen zag dat ook in en werkt op dit moment aan de realisatie van de eerste openbare samenspeelplek in Zutphen, Ettegerpark op Noorderhaven. Opening voorjaar 2020. Stichting Spoenk en haar stoere fanclub van burens, opa's en oma's en fysiotherapeuten kan niet wachten!

In **Leiden** kun je **Nadja** en haar regelmatig vinden in **Samenspeeltuin Zuiderkwartier**, www.svzuiderkwartier.eu. **Stichting Nadja**, www.stichtingnadja.nl organiseert daar samen met de speeltuin samenspeelmiddagen. In Zuiderkwartier is het heel gewoon dat kinderen met en zonder handicap samen spelen.

2.10 Verder kennis vergaren met de samenspeelbril op de neus

Wat een samenspeelplek is begint steeds duidelijker te worden. Het is een voor iedereen toegankelijke en zorgvuldig ingerichte speelplek waar alle kinderen zich thuis voelen, zelf kunnen bepalen wat en met wie ze spelen en als ze dat willen grenzen kunnen verleggen. De speelplek heeft een lokale fanclub die activiteiten ontplooit die samenspelen stimuleren en mogelijk maken. De lokale fanclub wordt ondersteund door de gemeentelijke fanclub.

Hoe doe je dat als gemeente? Je maakt een goed begin door de opdracht op te doen en de volgende hoofdstukken te lezen.

'Het gaat steeds om kinderen. Is een samenspeelplek alleen voor kinderen?'

Nee! Samenspeelplekken richten zich uiteraard op het bieden van mogelijkheden en kansen voor kinderen met en zonder handicap om samen te spelen. Speelplekken die toegankelijk zijn voor alle kinderen zijn dat ook voor volwassenen met een handicap. En dat is van belang. Zo kan een papa in een rolstoel ook met zijn kinderen naar de speeltuin en een oma met rollator met haar kleinkinderen ook. En niet alleen om naar spelen te kijken maar vooral ook om zelf actief te mee te spelen en bewegen.

OPDRACHT

Neem hoofdstuk 3 door.

Zet de samenspeelbril op en ga naar een speelplek bij jou in de buurt. Het liefst op een moment dat er kinderen aan het spelen zijn.

- Wat zie je?
- Wat zie je niet?
- Welk elementen op deze speelplek bevorderen samen spelen?
Welke elementen belemmeren samen spelen?
- Wat weet je van deze speelplek?
- Is er een fanclub? (of wie zijn hier de stakeholders)
- Wat weet je niet?
- Welke informatie zou je graag willen hebben?
- Is dit een samenspeelplek?
- Zo niet, wat is volgens jou ervoor nodig om er een samenspeelplek van te maken?
- Welke kennis en expertise heb je nodig om het voor elkaar te krijgen?

De ervaring en kennis die je met deze opdracht opdoet helpt bij het realiseren van inclusief speelbeleid in jouw gemeente.

NOTITIES

3. Basisrichtlijnen en tips

voor het ontwerpen van een openbare
samenspeelplek

Speeltuinen zijn er in allerlei soorten en maten. In dit hoofdstuk ligt de focus op openbare niet beheerde speelplekken. De richtlijnen in dit hoofdstuk worden gegeven aan de hand van de behoeften van 5 kinderen.

In 3.1 **Basisrichtlijnen voor fysiek ontwerp** worden richtlijnen gegeven voor het ontwerp van het fysiek-technische deel van een samenspeelplek.

In 3.2 **Tips voor sociaal ontwerp** worden tips gegeven voor het ontwerp van het sociale deel van een samenspeelplek.

Vijf kinderen

Fleur

Dit vrolijke meisje van 8 jaar is rolstoelgebruiker en heeft een meervoudige handicap. Fleur praat met behulp van een spraakcomputer. Er is altijd iemand nodig die haar helpt en haar rolstoel duwt.

Kaat

Kaat is 9 en heeft een visuele beperking, ze is slechtziend. Op onbekend terrein is er altijd iemand bij haar om haar te begeleiden. Kaat droomt van een hulphond zodat ze alleen opstap kan.

Wouter

Deze stoere knul van 14 heeft het Syndroom van down. Wouter heeft een groot lijf, is snel de weg kwijt, loopt gemakkelijk in zeven sloten tegelijk en gaat graag op avontuur.

Thomas

Thomas is een onderzoekend jongetje van 7. Thomas heeft een vorm van autisme. Hij kan niet goed tegen sterke prikkels en zoekt contact met andere kinderen niet gemakkelijk op.

Brusje

Natuurlijk niet zijn/haar echte naam. Brusje staat voor alle broers, zusjes en vriendjes van kinderen met een handicap. Brusje wil samen met het kind met een handicap spelen op een manier die voor allebei leuk én uitdagend is.

3.1

Basisrichtlijnen voor fysiek ontwerp

De ervaring van de Speeltuinbende leert dat als deze kinderen met hun beperkingen én mogelijkheden de speelplek in kunnen, bij de speel-aanleidingen kunnen komen en mee kunnen spelen, iedereen dat kan. Ook ouderen, kinderen en volwassenen met een (andere) handicap. Deze vijf kinderen kleuren het fysiek- technische deel van de samen-speelbril. 70% bereikbaar, 50% bespeelbaar.

De richtlijnen zijn beschrijvend. Om de voorzieningen en speelaan-leidingen te realiseren is technische informatie nodig. In hoofdstuk 5 staan de bronnen die je hiervoor kunt raadplegen.

Wat is het verschil tussen een speeltoestel en een speelaanleiding?

Het onderscheid tussen deze twee wordt vaak gebruikt als het gaat om aansprakelijkheid. Een speel-toestel is een bewerkt en/of in elkaar gezet object, een speelaanleiding is dat niet. Als een object uit meerdere onderdelen bestaat, bijvoorbeeld een klimobject gemaakt van boomstammen die aan elkaar bevestigd zijn, dan is het een speeltoestel. Een enkele platgelegde boom, waarvan de scherpe kantjes wat zijn bijgeschaafd of een grote steen is een speelaanleiding.

In de tekst gebruiken we het woord speelaanleiding ook als we elementen op een speelplek bedoelen die geen speeltoestellen zijn maar kinderen wel prikkelen om tot spel te komen. Bijvoorbeeld gekleurde vogelhuisjes in een boom, hobbels in een pad, een bruggetje.

Meer weten? Download de

De gemeente Rotterdam heeft een poster gemaakt waarop de basisprincipes verbeeld staan.

3.1.1 Wie heeft wat nodig?

Parkeren

Voor kinderen als Fleur die met een bus komen waar haar rolstoel inpast is een ruime gehandicaptenparkeerplaats dichtbij de ingang (liefst zonder oversteken) een must. Voor Kaat is een ruime fietsstalling naast het pad van belang zodat fietsen niet kriskras geparkeerd staan én er plek is voor haar tandem.

Uitstraling

Maak van iedere speelplek een groene oase met zon én schaduw. Direct zintuiglijk contact met de natuur is voor alle kinderen heel belangrijk. Kies planten met extra ontdek- en speelwaarde zodat de zintuigen van alle kinderen geprikkeld worden.

Entree en omheining

Kaat vindt het heel fijn als de ingang goed zichtbaar én vindbaar is. Fleur en haar begeleider willen graag een brede ingang en voor de rust van de begeleiders van Wouter en de veiligheid van Wouter zelf, is een omheining met poort eigenlijk onontbeerlijk.

Omheining van openbare speelplekken met afsluitbare poort is niet gebruikelijk. En dat is begrijpelijk. Bekijk bij iedere plek of het kan. Is het mogelijk? Doen! Kan het niet, weet dan dat je daarmee een aantal kinderen uitsluit om hier vrij te komen spelen. Zorg dat iedere gemeente minstens één goed omheinde samenspeelplek heeft zodat ook Wouter zo vrij als hij aankan, kan spelen.

Ontwerp

Voor Fleur, Kaat en Thomas is het van belang dat verschillend type spel elkaar niet in de weg zit. Rondvliegende ballen en racende skelters maken dat zij zich niet veilig voelen en zich dus niet vrij durven bewegen. Deel de speelplek op in zones. Zorg dat via het hoofdpad alle zones bereikbaar zijn voor iedereen. Ook de zones die een minder bereikbare ondergrond hebben. Zo kan iedereen er wel in de buurt komen. Kies voor zonering op leeftijd en type spel (balspellen – actief spel – rust/fantasie). Baseer de zonering nooit op het wel/niet hebben van een handicap!

En een toilet, is dat niet ook een noodzakelijke voorziening op een speelplek?

Voor sommige kinderen én volwassenen is de aanwezigheid van een aangepast toilet een belangrijke voorwaarde. Is er geen toilet dan kunnen ze niet komen. Toiletten bij openbare speelplekken in Nederland zijn niet gebruikelijk. Als het mogelijk is om wél een toilet voorziening te realiseren moet dat zeker gebeuren. Kan het niet, weet dan dat door het ontbreken van een goed toilet een aantal kinderen en volwassenen niet naar de speelplek kunnen komen. Wat een goed toilet is kun je vinden op www.speeltuinbendewijzer.nl

Speels en avontuurlijk pad

Een pad is niet het eerste waar je aan denkt als je het over een speelplek hebt. Toch is het pad voor samenspeelplekken één van de belangrijkste onderdelen. Via een goed berijdbaar pad kan Fleur bij alle speelaanleidingen komen. Het voelbare en zichtbare pad is voor Kaat een geleidelijn. Het pad geeft Wouter en Thomas houvast helemaal als het een rondgaand pad is. En Brusjes? Die spelen graag samen met Fleur, Kaat, Wouter en Thomas met de uitdagende speelaanleidingen op, over en naast het pad.

Rustplekken

Van al dat spelen word je moe en ook begeleiders vinden het fijn als ze zittend kunnen genieten van het spel van de kinderen. Plaats voor hen een bank met rugleuning op een strategische plek met goed uitzicht op het grootste deel van de speelplek. Kies (picknick) meubilair waar Fleur met haar rolstoel ook bij kan aanschuiven.

Thomas wil graag een zitplek met rugdekking, op een plekje uit de drukte, maar wel met zicht op het spel.

Ondergronden van speelaanleidingen

Het pad maakt dat iedereen bij de speelaanleidingen kan komen. De (val)ondergrond van de speelaanleiding maakt of de speelaanleiding voor Fleur en Kaat bespeelbaar is. Zorg dat de ondergronden goed berijdbaar en zichtbaar zijn en dat de aansluiting van het pad op de ondergrond zonder drempels is.

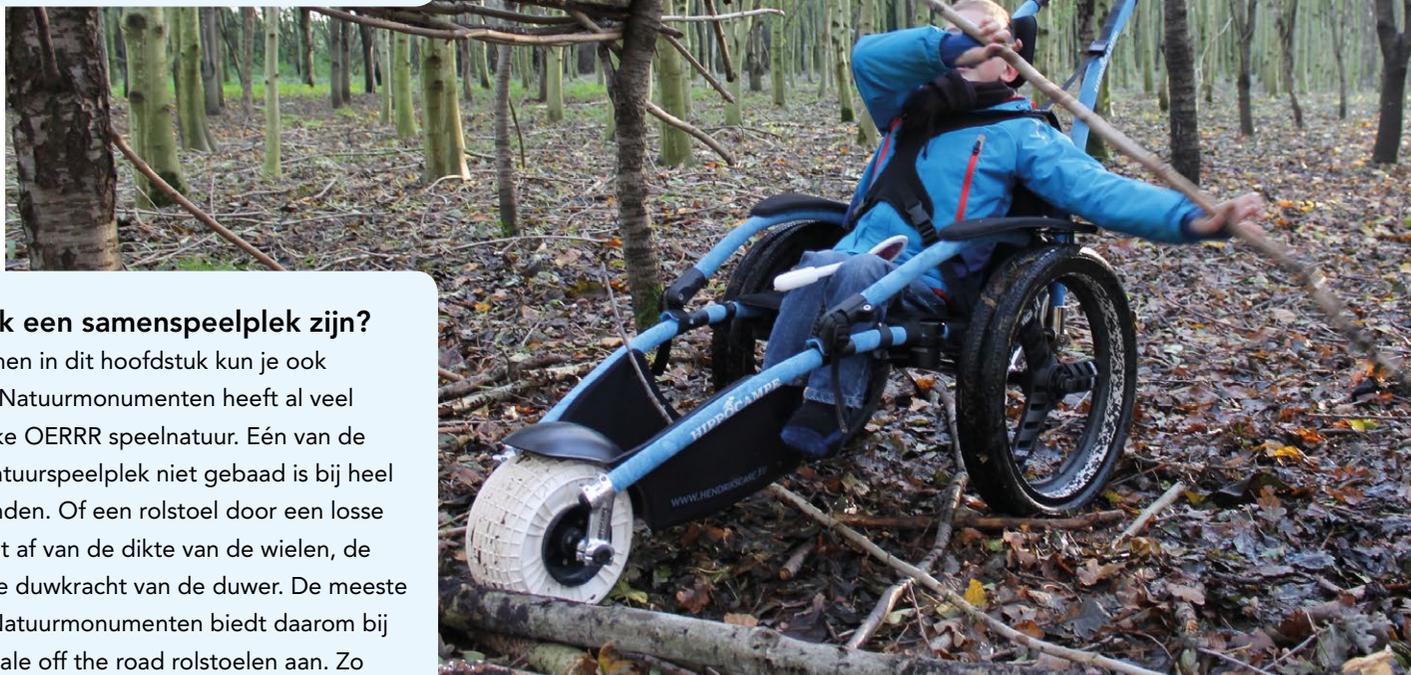
Betekent dit dat alle ondergronden berijdbaar en zichtbaar moeten zijn? Nee, het uitgangspunt is 70% bereikbaar en dat betekent dus ook dat 30% minder goed bereikbaar kan zijn. Voor Wouter, Thomas, Kaat en Brusje biedt een deel van de speelplek met ruiger terrein en lossere ondergronden als zand, bosgrond heel veel speelwaarde. Voor Fleur ook als ze bijvoorbeeld gebruik kan maken van een off the road rolstoel.

Hoe vind ik een goede ontwerper en/of leverancier?

Een goede samenspeelplek staat of valt bij een goed ontwerp. Lang niet alle gemeentes hebben eigen ontwerpers. Hoe weet je of een ontwerper en/of leverancier echt verstand heeft van samen spelen en dus in staat is om een samenspeelplek te realiseren? Vraag referenties van al gerealiseerde speelplekken, bezoek die speelplekken en bekijk ze door de samenspeelbril. Ga het gesprek aan en bespreek de uitgangspunten: 100-70-50. Benadruk de noodzaak om niet alleen een fysiek ontwerp op te leveren maar ook een sociaalontwerp in de vorm van een participatieproces gericht op het realiseren van een duurzame fanclub bij de te realiseren samenspeelplek.

Kan een natuurspeelplek ook een samenspeelplek zijn?

Nou en of, dat kan zeker. De richtlijnen in dit hoofdstuk kun je ook toepassen op een natuurspeelplek. Natuurmonumenten heeft al veel ervaring opgedaan met toegankelijke OERRR speelnatuur. Eén van de leerpunten van OERRR is dat een natuurspeelplek niet gebaad is bij heel veel paden en berijdbare ondergronden. Of een rolstoel door een losse of modderige ondergrond kan hangt af van de dikte van de wielen, de armkracht van de gebruiker en/of de duwkracht van de duwer. De meeste rolstoelen hebben dunne banden. Natuurmonumenten biedt daarom bij verschillende bezoekerscentra speciale off the road rolstoelen aan. Zo kunnen kinderen die niet (goed) kunnen lopen toch diep de natuur in.

> www.natuurmonumenten.nl/kinderen/speelplekken

3.1.2 Speel top 3

Speeltoestellen en Speelaanleidingen

Iedere samenspeelplek, hoe klein ook, heeft naast het voor iedereen toegankelijke avontuurlijke pad (wat ook een samenspeelaanleiding is) minstens één speel aanleiding of speeltoestel nodig. Dat maakt dat kinderen samen kunnen spelen, elkaar ontmoeten en ook al kennen ze elkaar niet, de kans biedt tot samen spelen te komen.

Uit de ervaring van de Speeltuimbende

Op nummer 1

- Waterpomp met goten op verschillende hoogtes en bereikbaar voor iedereen

Op nummer 2

- Zandspel op verschillende hoogtes, bereikbaar voor iedereen

Op nummer 3

- Speeltoestellen en speelaanleidingen die leuker zijn met meer, helpen om het eerste contact te leggen én kansen bieden voor Brusje om samen te spelen met Fleur, Kaat, Wouter en Thomas.

Bijvoorbeeld (in willekeurige volgorde):

- › Draaimolen waar een rolstoel op kan en ook iemand kan zitten zodat je samen kunt draaien

- › Waterbed
- › Rolstoelwip
- › Bedriegertjes
- › Verkeersplein
- › Interactieve toestellen mits met licht én geluid instelbaar.
- › Tunnel of doolhof van struiken of wilgentenen met meerdere ingangen

De lijst is niet zo lang. Er worden steeds nieuwe toestellen ontwikkeld en speelaanleidingen bedacht. Kom je er één tegen, laat het ons weten!

De draaimolen van Rinze staat niet op nummer 1!?

De draaimolen is superleuk voor alle kinderen maar voor hoe lang? Na het draaien ontstaat vaak het spontane spel. Als de rest van de speeltuin niet toegankelijk is voor Rinze, Fleur of Kaat, dan hebben ze het nakijken. Een draaimolen als deze is geweldig als ontmoetingstoestel, om het eerste contact te leggen.

Een waterpomp doet dat ook. Maar een waterpomp doet nog meer, hij heeft als voordeel dat na het eerste contact het spel rond en met de pomp kan ontstaan en dat Thomas er ook alleen mee kan spelen. Daarom staat de pomp en de goten op 1.

3.1.3 Tips bij de keuze van toestellen en speelaanleidingen

- Kies voor **ruime toestellen en speelaanleidingen**, zodat ook kinderen met een groot lijf zoals Wouter ermee kunnen spelen en de ouders van Fleur met haar dus ook!
- Kies speelobjecten die de **zintuigen prikkelen**.
- Plaats de speelobjecten die samenspelen aanmoedigen aan het pad op een goede ondergrond, goed in het zicht. Zo kan **ontmoeten** gemakkelijk plaatsvinden en kunnen kinderen direct samen spelen.
- Kies **klimtoestellen** waarbij een kind beneden net zo belangrijk voor het spel kan zijn als een kind boven zodat Fleur ook betrokken kan zijn bij het spel.
- Kies **meerdere varianten schommels** en zorg voor een goede afscherming zodat Kaat ook veilig door de speeltuin kan.
- Kies bij speeltoestellen waarin of waarop je zit (**wipwap, familie-schommel, draaimolen**) voor exemplaren met minstens één zitting die goede steun biedt aan rug, handen en voeten.
- Kies voor een **glijbaan** die horizontaal een stukje boven de grond uitloopt zodat kinderen niet op hun benen ploffen en begeleiders hen er makkelijk af kunnen tillen. Zorg dat de start van de glijbaan als het kan ook bereikbaar is voor kinderen met wielen.

Onze speelplek is een samenspeelplek, wij hebben speciaal voor kinderen met een handicap een vogelnestschommel.

Deze uitspraak horen we vaak. Wij fronsen dan onze wenkbrauwen. In het verleden werden vogelnestschommels vaak vanwege bovenstaande reden geplaatst. In de praktijk blijkt dat deze schommels niet gemakkelijk en vanzelf samenspeelkansen bieden. De vogelnestschommel staat dan ook niet in het rijtje van favoriete samenspeeltoestellen.

Vanwege de veiligheid moet de schommel op een bepaalde hoogte hangen. Dit betekent dat veel kinderen in een rolstoel de transfer van rolstoel naar schommel niet zelf kunnen maken. Verder is de schommel een populair ding, hij is vaak bezet. Kinderen die niet zo snel zijn of minder assertief krijgen geen kans. De schommel is ook heel zwaar. Jongere kinderen kunnen hem niet zelf laten schommelen en als een kind niet goed oplet (of niet kan zien) ligt een botsing op de loer. Toch zijn we wel fan van de vogelnestschommel mits goed gekozen en geplaatst:

- Op een goed berijdbare ondergrond zodat ouders/begeleiders dichtbij de mand kunnen komen en zo min mogelijk hoeven te tillen.
- Afgeschermd zodat een kind dat niet goed oplet of ziet niet gemakkelijk kan botsen (hang een belletje aan de schommel!)
- Een ruime schommelnet of kuip heeft die ook voor een kind van 9 prettig ligt dus gemaakt van fijne mazen of vast materiaal
- Er op schoolpleinen regels zijn over het gebruik zodat iedereen aan de beurt komt om te schommelen.

> www.speeltuinbende.nl/actueel/blog/de-speeltuinbende-wil-schommelen

3.1.4 Vergeet de losse materialen niet

Dat spelen met water en zand op 1 en 2 staan is niet zo verwonderlijk. Zand en water zijn losse en natuurlijke materialen die kinderen zelf kunnen vormen en verplaatsen. Ze bieden eindeloze mogelijkheden om te spelen, alleen of met anderen.

Er zijn natuurlijk nog veel meer losse materialen: takken, stenen, banden, dozen, emmertjes en doeken. Anita Bundy, een Amerikaanse Ergotherapeut en onderzoeker, heeft veel onderzoek gedaan naar het ontstaan van spel tussen kinderen met en zonder handicap. Zij geeft een belangrijke tip; zorg dat er op een speelplek losse materialen zijn die te groot of zwaar zijn voor een kind alleen. Een kind dat zo'n object wil verplaatsen heeft hulp nodig.

In onze gemeente zijn veel schoolpleinen openbare speelplekken, kunnen dat ook samenspeelplekken zijn?

Natuurlijk kunnen dat ook samenspeelplekken zijn. Sterker nog, alle scholen zouden een schoolplein moeten hebben waar kinderen elkaar ontmoeten en tot samen spel komen. In opdracht van de gemeente Eindhoven heeft de Speeltuinbende i.s.m. www.wijzijnzet.nl een handige gids over samen spelen op schoolpleinen gemaakt; Samen spelen op Eindhovense schoolpleinen. De gids is te downloaden op www.speeltuinbende.nl/links-partners.

De praktijk laat zien dat het vaak niet uitmaakt wie helpt. Zo scheidt groot los materiaal kansen voor kinderen als Thomas die het lastig vinden om contact te maken. Een tak helpen versjouwen is makkelijker dan een gesprek beginnen.

Het is heel belangrijk om bij het ontwerpen van samenspeelplekken het spelen met losse materialen te faciliteren en stimuleren. Plant bomen en struiken die los materiaal leveren (takken, kastanjes, bladeren). Creëer een hoek voor het opslaan van takken, maak een huttenbouwplek. Meer weten over spelen met losse materialen? Bekijk de video over de Scrapstore playpot via www.playpods.co.uk.

3.2

Tips voor sociaal ontwerp

In de vorige paragraaf vond je de basisrichtlijnen voor het fysieke ontwerp van een samenspeelplek. We weten inmiddels dat een speelplek pas echt een samenspeelplek is als er ook aandacht is voor de sociale aspecten van samen spelen. Het is dus van belang niet alleen een fysiek ontwerp te maken maar ook voor iedere speelplek een sociaal plan. Een plan gericht op het ontstaan van een lokale fanclub rond de speelplek. In deze paragraaf worden tips en ideeën gegeven om als gemeente het ontstaan van lokale fanclubs te faciliteren en te ondersteunen.

In Nederland is er nog niet heel veel ervaring met lokale samenspeelfanclubs. In Amerika wel. Daar noemen ze de fanclub een "playclub". Kijk voor meer informatie en inspiratie op www.shanesinspiration.org.

Communicatie

- Bedenk samen een pakkende naam voor de fanclub. Maak een logo en koppel alle events rond samenspelen aan dit logo.
- Realiseer een "helpdesk samen spelen", één aanspreekpunt in de gemeente waar bewoners én professionals terecht kunnen met vragen en ideeën over samen spelen.
 - › De helpdesk biedt natuurlijk een beeldbank met foto's en video's, een kennisbank met praktische informatie over spelen én samenspelen.
 - › Bied ondersteuning bij het opstellen van folders en websites.
 - › Bied ondersteuning bij aanvragen bij fondsen.
 - › Bied ondersteuning bij het bereiken van gezinnen met een kind met een handicap.

Financiën

Creëer een lokaal potje voor het financieren van activiteiten die samenspelen bevorderen zoals een Samenspeelfeest, een Speeltuimbende test, een Samenspeeladvies of de aanschaf van coöperatief spelmateriaal.

Faciliteer trainingen, lezingen en excursies

- Biedt één keer per jaar een excursie aan naar samenspeelplekken in andere gemeentes.
- Organiseer een lezingenreeks over het belang spelen.
- Stimuleer het volgen van workshops over onderwerpen als samenspelen op het schoolplein en in de speeltuin, coöperatief spel, empowerment en rolstoelvaardigheid.

Ter inspiratie enkele voorbeelden van gemeentes en openbare samenspeelplekken waar al een beginnende fanclub actief is:

Gemeente Zutphen

Stichting Spoenk is opgericht door ouders van zorgintensieve kinderen. Zij zagen dat ze als gezin nergens in Zutphen samen konden spelen. Spoenk heeft bij de gemeente aan de bel getrokken en met resultaat. Voorjaar 2020 opent de eerste openbare samenspeelplek van Zutphen in het Ettegerpark op Noorderhaven. De buurt én stichting Spoenk vormen samen de fanclub.

> www.stichtingspoenk.nl

Gemeente Breda ondersteunt het initiatief van Kinderopvang Devi en de buurt voor de aanleg en beheer van de gezamenlijke samenspeelplek in het Burgemeester Sonsbeeckpark. Buurtbewoners en Devi vormen samen de fanclub.

Gemeente Lingewaard ondersteunt het initiatief van Jenaplan IKC Donatushof, buurt en Snackbar Polly bij de realisatie van de Torteltuyn, een natuurlijke én inclusieve speelplek én schoolplein in één. School, snackbar én buurt vormen de fanclub.

Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten bij communicatie rond samen spelen?

- Benader gezinnen persoonlijk of via hun directe netwerk; school, kinderziekenhuis, revalidatiecentra, kinderopvang. Let op. WMO en leerlingvervoer heeft gegevens van gezinnen. Ivm privacy mogen ze die niet delen. Een slimme ambtenaar nam contact op met het vervoersbedrijf, in iedere bus werden uitnodigingen uitgedeeld om naar de inspraakmiddag te komen voor de nieuwe speeltuin.
- Zorg dat gezinnen zich herkennen in de media die je gebruikt. Gebruik in folders en andere media, beelden waarop ook kinderen met een zichtbare handicap te zien zijn.
- Laat op websites van samenspeelplekken zien met foto's en video's wat je er allemaal kunt doen
- Zorg dat communicatiemiddelen toegankelijk én begrijpelijk zijn voor iedereen.

4. Routekaart samen spelen

Oke, de samenspeelbril staat stevig op je neus en de theorie zit in de vingers, en nu?

In het vorige hoofdstukken zagen we al dat een grasveld ook een inclusieve speelplek kan zijn eenvoudigweg omdat de mensen op het grasveld zeggen dat het een inclusief grasveld is en daar vervolgens ook naar gaan handelen.

Zie het speelbeleid van je gemeente als dat grasveld. Als een gemeente zegt dat haar speelbeleid inclusief is, dan is het dat mits de opstellers en uitvoerders door de samenspeelbril kijken en ernaar handelen. Deze bewering heeft een belangrijke implicatie. Het inclusieve speelbeleid is nooit af of klaar. De uitgangspunten staan erin en de manier van werken. Bij iedere nieuwe situatie of vraag die zich aandoeft gaat de samenspeelbril op en wordt een inclusieve oplossing gevonden en gerealiseerd.

De samenspeelbril is cruciaal. Immers alleen betrokkenen die door deze bril naar spelen kijken zullen ook werkelijk inclusief handelen, de juiste vragen stellen en samenspeelen realiseren. Met andere woorden het is dus zaak om iedereen in de gemeente die iets met spelen te maken heeft de samenspeelbril op zien te krijgen en er zo samen voor te zorgen dat alle kinderen in jullie gemeente de kans hebben elkaar te ontmoeten en samen te spelen.

Hoe doe je dat? Gebruik de routekaart

Samen Spelen op pagina 16!

Stap 1: Vergaar kennis

Stap 2: Agendeer het thema

Stap 3: Vorm een team

Stap 4: Bepaal samen de koers

Stap 5: Vier samen resultaten, borg de inzet en werk aan doorontwikkeling

4.1

Stap 1: Vergaar kennis

De **eerste stap** (vergaar kennis over het onderwerp samen spelen) heb je met het lezen van deze publicatie al gezet. De samenspeelbril staat stevig op je neus. Je bent klaar voor de volgende stappen.

Inspiratie uit gemeenten:

'In 2018 hebben we tijdens de Week van de Toegankelijkheid een workshop 'Samen spelen' en een speeltest georganiseerd samen met de Speeltuinbende. Vervolgens hebben we in de zomer van 2019 een participatiemiddag gehouden over deze speelplek. Dat was de start, het onderwerp heeft nu aandacht.'

Rinske van Duifhuizen & Liselore Thijs,
gemeente Gooisemeren:

'Onze kinderraad heeft het thema bij ons op de agenda gezet. De kinderen hebben onze ogen geopend.'

Manon Theuws, gemeente Bergeijk

'We zijn gestart door samen met de adviseur samen spelen van de Speeltuinbende een aantal speelplekken te bezoeken en te toetsen op het gebied van toegankelijkheid en samen spelen. De rapporten van die bezoeken zijn besproken tijdens bijeenkomsten met collega's. Zo is de bal gaan rollen.'

Frank Haans, gemeente Rotterdam

'Ik kreeg de bal maar niet aan het rollen. De ingang bleek de raad. Ik heb samen met ouders met een kind met een handicap uit Heerenveen een presentatie over samen spelen gegeven aan de commissie zorg van de gemeenteraad van Heerenveen. Zij hebben het onderwerp nu opgepakt en gaan het onderwerp agenderen.'

Floor Driesen, Gemeente Heerenveen

4.2 Stap 2: Agendeer het thema

Het agenderen van het thema is niet één actie. Het onderwerp samen spelen is bij heel veel mensen onbekend. Het gros van je collega's zal er nog nooit van gehoord hebben, laat staan over nagedacht. Het zal jaren duren voordat iedereen in jouw gemeente weet wat samen spelen is en er (hopelijk) fan van is. Dus zet "agenderen van het thema samen spelen" maar met grote regelmaat in je agenda!

Maar goed, nu eerst focus op de eerste keer dat het thema wordt geagendeerd, door jou. Er is natuurlijk niet één manier. Zoek en kies de aanpak die bij jou en je gemeente past. Welke aanpak je ook kiest, zorg dat de aanpak niet alleen het onderwerp onder de aandacht brengt maar je ook helpt om een groep van medestanders te vinden die samen met jou aan de slag willen.

Waar halen we de financiën om de transitie van speelbeleid naar samenspeelbeleid te bekostigen? Voor niks gaat de zon op...

Bij de meeste gemeentes zit traditioneel het budget voor spelen bij de afdeling Openbare Ruimte. Aandacht voor samen spelen vraagt een integrale aanpak. Niet alleen Openbare Ruimte maar ook andere domeinen en afdelingen als onderwijs, zorg, wonen en sport raken betrokken én zien in belang te hebben bij goed samenspeelbeleid. Het is dan ook meer dan logisch én mogelijk dat ook deze domeinen en afdelingen bijdragen aan de realisatie van samen spelen en samenspeelplekken. Verder zijn er voor specifieke projecten mogelijkheden om aan te kloppen bij fondsen als Het Gehandicapte Kind (voorheen NSGK) en Jantje Beton. Zie voor de voorwaarden de websites van deze fondsen.

Andere speelse manieren van agenderen:

- Laat de film van Ian tijdens een bijeenkomst zien en spreek de film kort na. Belangrijkste vraag is dan natuurlijk "Hoe zit het eigenlijk in onze gemeente met Samen Spelen?"
- Loop tijdens de lunchwandeling met je collega's naar de dichtstbijzijnde speelplek en breng het gesprek op toegankelijkheid en spelen.
- Grijp een themadag of themaweek aan om het onderwerp onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld:
 - › April: de Koningsspelen
 - › De tweede woensdag van juni: nationale buitenspeeldag
 - › Oktober: Week van de Toegankelijkheid
 - › 20 november: dag van de rechten van het kind
 - › 3 december: dag van mensen met een handicap

Stel een gemeentelijke speelbelofte op.

Op 3 december 2019 hebben 14 partijen waaronder VWS, Jantje Beton, het Gehandicapte Kind en VNG het SamenSpeelakkoord ondertekend en een Speelbelofte gedaan. Hiermee laten ze zien gezamenlijk op te trekken om samen spelen voor alle kinderen mogelijk te maken en roepen ze alle gemeentes van Nederland op om ook een Speelbelofte op te stellen. Doen jullie mee? Kijk op www.samenspeelakkoord.nl

Hoe zit het met de financiën, samenspeelplekken zijn vast duurder dan gewone speelplekken!?

Een samenspeelplek is niet per definitie duurder dan een gewone speelplek. De kosten hangen af van veel factoren o.a. of het om een nieuwe speelplek gaat of om een bestaande speelplek. Bij beide is het van belang toegankelijkheid direct mee te nemen in de planvorming. Dat maakt dat door de samenspeelbril gekeken wordt en dus samenspeelwaarde voorop staat en niet de keuze van toestellen.

Het is helaas wel zo dat speciale toestellen als een rolstoelwip, toegankelijke draaimolen of glijbaan met horizontale uitloop vaak duurder zijn dan "gewone" toestellen.

4.3

Stap 3: Vorm een team

Als het agenderen goed heeft gewerkt weet je nu wie van jouw collega's zich samen met jou wil(len) inzetten om aan de slag te gaan met samen spelen. Trommel die collega's bij elkaar en maak samen een eerste plan van aanpak. De volgende acties zijn daarbij een heel goed hulpmiddel.

Actie 1

Zorg dat iedereen in het team deze publicatie gelezen heeft en de opdrachten gedaan.

Actie 2

Bestudeer samen het Speelbeleid van je gemeente. Schrik niet, een groot deel van de gemeentes heeft haar speelbeleid niet op papier. Zit jij in zo'n gemeente probeer dan te achterhalen wat er wél is vastgelegd of hoe collega's van openbare ruimte invulling geven aan speelplekken.

Actie 3

Maak een eerste lijst van openbare speelplekken, beheerde en commerciële speeltuinen die jullie gemeente rijk is. Lukt dit niet gelijk, geen probleem, gedurende het traject breidt de lijst zich vanzelf uit. Let op, hier mee is het beeld nog niet compleet. Kinderen spelen ook op andere plekken dan de officiële speelplekken.

Actie 4

Breng in kaart welke organisaties en mensen in jullie gemeente, zowel intern als extern, volgens jullie al betrokken zijn bij samen spelen of betrokken zouden moeten zijn. Ook dit lijstje zal niet compleet zijn, gaandeweg zal de lijst zich uitbreiden en ook duidelijk worden welke organisaties en personen echt belangrijk zijn om samen spelen in jullie gemeente waar te maken.

Stel daarbij de volgende vragen:

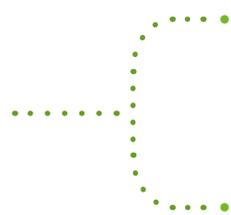
- › Wat is ervoor nodig om deze mensen te betrekken?
- › Welke obstakels zien we? Hoe kunnen we die overwinnen?
- › Hoe gaan we het aanpakken.
- › Wie gaat wat doen
- › Wanneer treffen we elkaar weer om ieders resultaten te bespreken en de vervolg stap voor te bereiden?

'In Rotterdam zijn we eerst intern gestart.'

Marlijn Wagenaar, Gemeente Rotterdam

Lees hoe, via:

Intern welke wethouders, raadleden, collega's en afdelingen moeten erbij betrokken zijn? Denk aan: wonen, zorg, onderwijs, sport, ondernemers, recreatie, toerisme, cultuur, buurten en wijken, verkeer, beleid, kinderraad, financiën, openbare ruimte.

Extern welke mensen en organisaties die in onze gemeente actief zijn moeten erbij betrokken zijn. Denk aan scholen, fysio- en ergotherapeuten, scouting, buurtwerk, jongerenwerk, sportclubs, opvoedingsondersteuners, kinderopvang, leden van de Speeltuinbende, ondernemers, welzijnswerk, natuurbeheerders, gehandicaptenplatform, WMO raad, speeltuinverenigingen etc.

Informeer de mensen en organisaties over de plannen, vraag wat zij belangrijk vinden in het onderwerp samen spelen, hoe zij kunnen meewerken, welke belemmeringen en stimulerende factoren zij zien en wie er nog meer betrokken zouden moeten zijn. Contact leggen kan mondeling maar kan ook via een online enquête. Op deze manier vergaar je in korte tijd veel informatie én verbreed je het netwerk. Verwerk de resultaten en presenteer de resultaten van de gesprekken en/of enquête aan de deelnemers. Nodig hen uit voor een eerste bijeenkomst waarop jullie samen de lokale koers gaan uitzetten.

4.4

Stap 4: Bepaal samen de koers

Nu komt de boel in beweging!

Voor het eerst in de geschiedenis van je gemeente komt iedereen die zich wil inzetten voor samen spelen bij elkaar. De omvang van de bijeenkomst bepalen jullie zelf. Je kunt kiezen om eerst met een select groepje bij elkaar te komen of juist direct een grote werkconferentie te organiseren.

Wat je ook kiest de insteek is dat de deelnemers aan de bijeenkomst weten dat zij medeverantwoordelijk zijn voor het uiteindelijke resultaat, dat ieder een actieve rol

te vervullen heeft om het doel, samen spelen echt te realiseren.

Tijdens de bijeenkomsten (waarschijnlijk is één bijeenkomst niet voldoende) vindt ontmoeting plaats, informeren jullie elkaar (kennis delen), ontdekken jullie wat er allemaal al is op het gebied van samen spelen, wat er nog nodig is en bepalen jullie samen de lokale koers, de daarbij horende focus, planning, taken én monitoring.

Van belang is een goede voorbereiding van de bijeenkomst(en).

- Zorg voor voldoende budget om de bijeenkomsten en alles wat erbij komt kijken te kunnen financieren.
- Ga de bijeenkomsten open in, ook op het gebied van financiën. De bijeenkomsten zijn gericht op visie, ambities, het boven tafel krijgen van stimulerende en belemmerende factoren en hoe daar mee om te gaan. Financiën kan een belemmerende factor zijn. Het is goed als deelnemers aan de bijeenkomsten dat mee ontdekken.
- Kies locaties die voor iedereen toegankelijk zijn.
- Stel een programma samen waaraan iedereen kan deelnemen.
- Heb extra aandacht voor participatie van kinderen en ouders.
- Kies dag en tijdstip die voor iedereen mogelijk is. Dat is geen eenvoudige opgave. Kies bijvoorbeeld voor een markt setting in plaats van een conferentie setting. De markt is 's middags en 's avonds. Mensen kunnen binnen lopen op het tijdstip dat hen schikt en meepraten bij de onderwerpen die hen interesseren.
- Kies actieve werkvormen die mensen helpen om met elkaar in gesprek te gaan, samen te onderzoeken en oplossingen te vinden.
- Spreek vooraf goed af wie verantwoordelijk is voor de verslaglegging, wie verslagen ontvangt en hoe intern en naar buiten toe gecommuniceerd gaat worden.

4.5

Stap 5: Borg de inzet, vier resultaten en werk aan doorontwikkeling

Om met het samen vieren van resultaten te beginnen: hoe meer hoe beter. Zorg dat iedere bijeenkomst of activiteit tastbaar resultaat oplevert. Positieve resultaten én ervaringen zijn de beste ambassadeurs.

De bijeenkomsten die je hebt georganiseerd gaan de koers bepalen. Pas na de bijeenkomsten weet je wat er gaat gebeuren en dus ook hoeveel geld, tijd en inzet er ongeveer voor nodig zal zijn. Dat vraagt om een flexibele houding en aanpak.

Voorbeelden van integraal samenspeelbeleid:
Gemeente Rotterdam

Gemeente Almere

5. Hulp & Dankwoord

In dit hoofdstuk staan specifieke verwijzingen en informatie over samen spelen en spelen voor kinderen met een handicap. Voor meer info over de Lokale Inclusie Agenda algemeen verwijzen wij door naar www.vng.nl/iedereen-doet-mee.

5.1 Hulp

Technisch fysiek

Websites

www.speeltuinbewijzer.nl

Concrete tips voor ontwerp en inrichting van speeltuinen.

www.speeltuinbende.nl

Struin door de site en vind informatie over allerlei aspecten van samen spelen.

www.playadvisor.nl

Onder het label "samenspeelplek" vind je speelplekken door heel Nederland waar alle kinderen samen kunnen spelen.

www.playgroundideas.org

Een Australische Non Profit organisatie. Open een gratis account en download de gids over Inclusive play.

www.samenspeelakkoord.nl

Doe mee en maak jullie eigen gemeentelijke Speelbelofte.

Publicaties

Natuurlijk toegankelijk spelen. Praktische gids voor het inrichten van natuurlijke speelomgevingen voor kinderen met een fysieke beperking

Anke Wijnja (Bureau Fonkel)

Een gids boordevol praktische adviezen en tips voor ontwerp en aanleg van speelplekken.

Wenkenblad. Richtlijnen voor integraal toegankelijke speelvoorzieningen

Job Haug (NUSO Speelruimte Nederland)

Technische adviezen voor ontwerp en bouw van samenspeelplekken. Binnenkort verschijnt een volledig herziene digitale versie.

Samen spelen op Eindhovense schoolpleinen

Jan Geurts & Ilse van der Put

Gids met tips om schoolpleinen te veranderen in samenspeelpleinen.

Handboek Samen op pad

bevat een schat aan informatie over het aanbrengen van voorzieningen die de bereikbaarheid, toegankelijkheid, bruikbaarheid en informatievoorziening van natuurgebieden verbeteren.

Letsplay toolkit. Creating Inclusive Play Spaces For Children Of All Abilities

Toolkit met tips en adviezen om inclusieve speeltuinen te realiseren.

Sociaal en communicatie

Websites

www.jantjebeton.nl

Organisatie die opkomt voor het spelende kind. Veel interessante links naar onderzoek, speeltips, info over kinderparticipatie en nog veel meer.

www.goegespeeld.be

De Belgische tegenhanger van Jantje Beton. Website vol inspiratie over buitenspelen maar dan op z'n Vlaams.

www.shanesinspiration.org

Amerikaanse organisatie die wereldwijd speelplekken met playclub realiseert waar alle kinderen samen kunnen spelen.

www.speelidee.be

Een initiatief van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. Een pak maffe speelideeën op maat voor op het speelplein

www.speelplein.net

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. Meer en beter speelkanalen voor elk kind in de vrijetijd.

www.scouting.nl/themas-en-projecten/open-en-divers

De grootste inclusieve organisatie van Nederland. Informatie en nuttige tips over hoe kinderen met en zonder handicap samen kunnen spelen.

www.ikgaemb.nl

Platform voor ouders van kinderen met een Ernstig Meervoudige Beperking (EMB), jongeren die zelf een beperking hebben en professionals. Op dit platform staan EMB voor Elke Mogelijkheid Benutten. Een site vol ideeën en tips om samen met deze kinderen en jongeren te spelen.

Publicaties

Allemaal spelen. Aan de slag met natuurspeelplaatsen voor kinderen met en zonder handicap

Marian Wagenaar, Marianne van Lier, Ilse van der Put, Ilse Vonder & Anke Wijnja

Buiten spelen in de natuur is belangrijk voor kinderen. Ook voor kinderen met een beperking. Dit boek beschrijft, na een inleiding over verschillende beperkingen, wat spelen in de natuur betekent voor kinderen en waarom het belangrijk is dat juist ook deze kinderen de kans krijgen om in de natuur te spelen

Te bestellen bij www.springzaad.nl.

Sam en Sarah. Je kunt meer dan je denkt

Arie van Vliet & Paul Reichenbach (naar een idee van Kees Jan van der Klooster)

Sam en Sarah vertelt het verhaal van twee kinderen in een rolstoel, Sam en Sarah. In een prachtig getekende strip leren we deze twee rollende kinderen kennen die

in de klas zitten met lopende kinderen. De klas van Sam en Sarah is er eentje die je op elke school kan tegenkomen, maar toch is het nog steeds zo dat er maar weinig kinderen in een rolstoel in een klas met lopende kinderen zitten. In Sam&Sarah, je kunt meer dan je denkt, zien we tegen welke problemen Sam en Sarah aanrollen en hoe ze daarmee omgaan. Hun verhaal gaat over meedoen, over grenzen verleggen en angsten overwinnen. En vooral over hoe kinderen elkaar leren kennen en begrijpen door samen te spelen, rollend én lopend.

> www.samensarah.nl

Buitenspelen in het zonnetje. De speelplaats als krachtige leeromgeving

Greet Caminada & Yvonne Leenders

Buitenspelen is niet alleen een activiteit waar vrijwel ieder kind van geniet, maar stimuleert ook de brede ontwikkeling van kinderen. Buitenspelen in het zonnetje beschrijft de kenmerken van buitenspelen en de waarde die het heeft voor de ontwikkeling van kinderen. Te bestellen via internet.

www.speelplein.net

Handicap infomap

> www.speelplein.net/beterspelen/toegankelijkheid/beperking

Achtergrond, beleid en onderzoek

Websites

www.ludi-network.eu

Vele onderzoeken én publicaties over spelen voor kinderen met een handicap.

Publicaties

Physical report card plus

Bewegen is meer dan gezond, ook voor jeugd met een chronische aandoening of beperking. Maar krijgt de jeugd met een chronische aandoening of beperking ook alle kansen om mee te doen met sport en bewegen? Voor mensen met een beperking is de laatste jaren al het een en ander positief veranderd om het sporten en bewegen te faciliteren. Hoe zit dat specifiek voor kinderen met een beperking? Hoe effectief zijn projecten en initiatieven die lichamelijke activiteit en sportparticipatie voor deze groep zouden moeten bevorderen? Hoe zit het met de sociale toegankelijkheid en acceptatie op sportclubs en bonden? Deze vraag loopt als rode draad door het rapport.

> www.super-lab.nl/report-card-plus

Werk maken van spelen. Oproep voor speelbeleid

Froukje Hajer

In de publicatie is kennis en informatie uit verschillende bronnen over spelen op een toegankelijke manier samengebracht. De publicatie biedt inspiratie aan iedereen die het belangrijk vindt dat kinderen goed kunnen spelen: ouders, leerkrachten, jeugdwerkers, pedagogisch medewerkers, jeugdprofessionals, gemeenten, ontwerpers en ruimtelijke planners en docenten in diverse opleidingen.

> www.froukkehajer.nl

Geef kinderen de natuur (terug). White paper Natuur en gezondheid

Agnes van den Berg (in opdracht van OERRR)

Dat contact met natuur goed is voor de gezondheid en het welzijn van kinderen krijgt steeds meer ondersteuning uit wetenschappelijk onderzoek. In deze whitepaper niet alleen de harde cijfers en onderzoeksresultaten, maar wordt ook ingegaan op de vraag waarom natuur zo goed is voor kinderen.

> www.agnesvandenbergh.nl/whitepaperokt2019.pdf

5.2 Dankwoord

Met dank aan de volgende personen die vrijwillig hun kennis, kunde en foto's hebben gedeeld ten behoeve van deze publicatie.

Anouk Boslooper, www.nsgk.nl

Rick Brink, www.ministervangehandicaptenzaken.nl

Mariette Coops, www.stichtingspoenk.nl

Karen Dorenmalen, gemeente Tiel

Floor Driessen, gemeente Heerenveen

Elky Rosa Gerristen, www.speeltuinbende.nl

Jan Geurts, www.wijzijnzet.nl

Josseline van Grootzel, gemeente Overbetuwe

Frank Haans, gemeente Rotterdam

Froukje Hajer, www.froukkehajer.nl

Anne Mijke van Harten, www.earthgames.nl

Saskia Hoore, gemeente Leiden

Ben Kaelen, www.wijzijnzet.nl

Marieke van Kan, gemeente Nijmegen

Kees Jan van der Klooster, www.samensarah.nl

Simone van Loenen, gemeente Zwolle

Anja Maas, www.overbuur.nl

Peter Post, gemeente Almere

Brenda Schappin, www.speeltuinbende.nl

Juul Scheffers, gemeente Barneveld

Milou Smets, gemeente Bergeijk

Luuk van Term, www.termaetraiectum.nl

Manon Theuws, gemeente Bergeijk

Liselore Thijs, gemeente Gooisemerren

Marlijn Wagenaar, gemeente Rotterdam

Paulien Wansink, lid Speeltuinbende

En natuurlijk de kinderen en ouders van de Speeltuinbende. Met hun tomeloze en speelse inzet laten ze al 10 jaar zien dat samen spelen geen utopie is maar gewoon mogelijk is.

Over de Speeltuinbende

De Speeltuinbende is kennis- en ervaringsdeskundige op het gebied van samen spelen, toegankelijkheid en bespeelbaarheid van speelplekken voor alle kinderen, met én zonder handicap. De Speeltuinbende wil fysieke en mentale drempels wegnemen en verbindingen tot stand brengen, zodat ouders, kinderen en andere belanghebbenden via allerlei initiatieven gezamenlijk samenspelen voor alle kinderen mogelijk maken. Daarvoor biedt de Speeltuinbende passende instrumenten, kennis en enthousiaste steun. De Speeltuinbende is een initiatief van Het Gehandicapte Kind.

> www.speeltuinbende.nl

Over het leernetwerk samen spelen

Het leernetwerk samen spelen is een netwerk van gemeente ambtenaren en bestuurders. Het doel van het netwerk is om kennis en ervaringen over samen spelen te delen, elkaar te inspireren en zo samen spelen echt waar te maken in Nederland. Je bent welkom om je aan te sluiten.

Mail naar _____ en meld je aan.

Ik heb de hele publicatie gelezen maar het antwoord dat ik zoek op mijn vraag over samen spelen staat er niet bij! Wat nu?

Geen probleem! We zijn nieuwsgierig naar je vraag en helpen je graag verder. Mail je vraag naar _____

_____ en we nemen contact

met je op.

Colofon

Tekst & Redactie:	Maartje van Boekel Kerstin Leidorf Ilse van der Put Pieter Verbeek
Ontwerp & Productie:	OVERHAUS
Fotografie:	De Speeltuinbende (tenzij anders vermeld)

© 2019 VNG - Iedereen doet mee!

